

ZAJÍMAVOSTI PANSTVÍ

● **Anenský vrch** – Částečně zalesněný vrch nad Lobendavou. Na vrcholu byla v roce 1775 zbudována kaple sv. Anny s křížovou cestou a Getseman-skou zahradou. Každoročně se místo, vždy nejbližší neděli k 26. 7., stává cílem poutníků z okolí.

● **Dýmník** – Čedičový vrch (516 m) u Rumburka, na vrcholu je 15 m vysoká kamenná rozhledna z roku 1896.

● **Jedlová hora** – Třetí nejvyšší hora Lužických hor (774 m). Na vrcholu 23 m vysoká kamenná rozhledna z roku 1891, rekonstruovaná v roce 1993. Vedle je Schillerův pomník a hotel s restaurací s celoročním provozem. Na vrchol vede vlek, v okolí množství lyžařských běžeckých tratí.

● **Křížová hora** – Čedičový vrch (563 m) nad Jiřetínem pod Jedlovou se zachovalou křížovou cestou z 18. století. Významná kulturní památka.

● **Loretánská kaple** – V centru Rumburku je významná památka umístěná v komplexu kapucínského kláštera a kostela sv. Vavřínce – nejseverněji položená Loreta v Evropě vybudovaná podle italského originálu (1704 – 09). Zajímavá je výzdoba, nad oltářem namalovaná personifikovaná Bůh, ne pouze obvyklý symbol oko.

● **Naučné stezky** – Hornická (Údolí Milířky) dokumentuje důlní činnost v okolí Jiřetína pod Jedlovou (4,5 km). Lesnická mapuje rostlinné a živočišné druhy a geologické zvláštnosti mezi Šluknovem a jeho místní částí Rožany (7 km). Přírodovědná dokumentuje rostlinné, živočišné a geologické zajímavosti území mezi Velkým rybníkem a Světlíkem, zabývá se i historií vztahu k ekologické šetrnému využívání krajiny před 2. sv. válkou (4 km).

● **Štola sv. Jana Evangelisty** – Zpřístupněná štola v bývalém dole na stříbrné rudy. Pochází z roku 1781, dlouhá 640 m, pro návštěvníky je přístupno 360 m. Štola je součástí expozice muzea v Jiřetíně pod Jedlovou.

● **Tanečnice** – Rozložitá žulová hora s čedičovým vrcholem (597 m). Název dostala od tan-

čících lesních víl a žínek, které tu prý za jasných nocí provádějí kouzelné reje. Stojí zde kamenná rozhledna z roku 1905 vysoká 26 m. Na místě dnešní koliby z roku 1978 stávala kdysi oblíbená Chaloupka strýčka Toma (vyhořela po válce).

● **Vlčí hora** – Čedičový vrch (588 m) v blízkosti Krásné Lípy. Na vrcholu jsou čedičové sloupky, obsahují vysoké procento magnetovce. Ten způsobuje odchylku magnetické stříelky až o 40°. V roce 1889 zde zbudoval Horský spolek pro nejsevernější Čechy 16 m vysokou cihlovou rozhlednu s kruhovým rozhledem. Okolí je přírodní rezervací, koncem května tu rozkvétá chráněná měsčice vytrvalá. Na jižním úbočí je upravená Veručiná studánka.

● **Zámek v Lipové** – Jediný klasičtý zámek nejsevernějších Čech, barokní budova postavená hrabětem Leopoldem Salmem v letech 1737 – 39. Od 50. let minulého století se v již zchátralém zámku střídala pohraniční stráž s armádou, které dovršily dílo zkázy. Dnes v soukromých rukou.

● **Zámek ve Šluknově** – Bývalý renesanční zámek s krásným parkem, bohatým na vzácné dřeviny. Postavil jej Arnošt ze Šlejnic ve 2. pol. 16. století. Zámek v roce 1986 vyhořel a nyní je v postupné rekonstrukci.

● **Železniční viadukt** – Technická památka ve Vilémově, jeden z nejkrásnějších železničních mostů. Je 190 m dlouhý a vypíná se 34 m vysoko nad Vilémovským potokem.

Zřícenina hradu Tolštejn

Křížová hora – cestu lemují zastavení z 18. století.

→ hranici se Saskem a zasahuje do tří chráněných území – NP České Švýcarsko, CHKO Labské pískovce a Lužické hory.

A aby zdejší úředníci a podnikatelé turisty do kraje dostali a poznávání jim usnadnili a učinili zábavnějším, vymysleli si celoroční vlastivědnou hru – Vandrování po Tolštejnském panství. A kdy je nejlepší začít s vandrováním? No přece na začátku roku, abyste měli na poznávání a možnosti návratu na sever Čech několik měsíců.

„Poutníci“ mají obcházet vybrané památky a přírodní krásy. Pravidla jsou jednoduchá. Budete-li mít chuť, vyberte si kdykoliv v průběhu roku jakoukoliv památku či přírodní zajímavost ve výběžku. Pokud výlet začnete v Jiřetíně pod Jedlovou, Rumburku, Varnsdorfu nebo v Krásné Lípě, můžete si v informačních centrech koupit pas Tolštejnského panství. Do příjemné vypravené knížečky (opravdu vypadá jako pravý pas) budete na všech atraktivních místech dostávat razítka. Stejně tak se vám v pase objeví i potvrzení o návštěvě vybraných restaurací. Za určitý počet razítek můžete získat skleněné mince – tolštejnské krejčary. Ty pak v informačních střediscích – zvaných Mýta – můžete směnit za atraktivní suvenýry. Mince lze získat také v restauracích či penzionech zapojených do projektu. Za každých sto padesát korun utracených za služby dostanete jedno „sklíčko“. Do

soutěže se už zapojilo přes dva tisíce lidí. A pasů koluje kolem tří tisíc.

O přírodních krásách

Severní krajina, na níž se panství rozkládá, je jednoduše jiná. Místní ji přirovnávají k předhůří Šumavy. Ostatně pojedete-li na Šluknovsko či do okolí Krásné Lípy automobilem, už za Českou Kamenicí se před vámi rozevře úchvatné panorama Lužických hor později přecházejících ve Šluknovskou pahorkatinu. Stačí pohled z okénka automobilu či vlaku a změna je patrná. Vyjeli jste z pískovců Českého Švýcarska a náhle se ocitáte v borovicových a smrkových lesích, v nevysokých, ale krásných horách s mnoha údolími. Je to možná překvapivé, ale na „špinavé severní Čechy“, to staré omleté klišé zapomeňte. Šluknovsko, Rumbursko a Krásno-lipsko mají podle dlouhodobých statistik nejčistší ovzduší v zemi. Nejsou tu totiž žádné továrny.

Zcela jistě postřehnete i proměnu obcí. Každá vesnice má kostelík (zpravidla barokní a později novodobě upravený), typické jsou nízké, často jednopatrové hrázďené domky s podstavbou a sedlovou střechou, zděné či dřevěné stavby zdobí nejrůznější ornamenty. Těžko budete hledat podobné, nikde jinde v Česku tolik ne-soupeřily protestantská a katolická tradice, nikde jinde se neprolínaly kultury lužicko-srbská, saská a česká. Snad ni-